అమ్మకం

ముప్పిడి ప్రభాకరరావు

గాలి కాదది, గాడ్పు—

నీడున్న చోటల్లా రిక్షాలు పొంచి వున్నాయి. కిళ్ళీ కొట్టుముందు సోడాలు "కయ్" మంటున్నాయి. రోడ్డుమీద జనం నిజానికి లేనట్టే. బస్సులూ, లారీలు రొద చేస్తూ దూసుకుపోతున్నాయి. ఆ రోడ్డు మీద లేచిన ఎర్రదుమ్ము మాత్రం సుబ్బులు ముఖాన్ని పుబ్బులా ఆవరిస్తోంది.

అయోమయంగా ఆలోచిస్తోంది సుబ్బులు.

ఆమెకు పాతికేళ్ళేవున్నా ముప్పయ్యేళ్ల వయసు కన్పిస్తోంది. ఎండకూ, వానకూ ఆమె శరీరం జేగురు రంగుగా మారి కిలుం పట్టిన యిత్తడి పాత్రలా వుంది.

ఇంతవరకు సుబ్బులు కూచున్నది రోడ్డు పక్క చెట్టు నీడన - నేలమీద. ఓ పావుగంట నడిచేటప్పటికి ఆమెకు అలసట వచ్చింది. చలాకీగా నడవడానికి తను వట్టి మనిషికాదు మరి. తొందర్లోనే మూడవ బిడ్డకు తల్లి కాబోతుంది.

సుబ్బులుకు ఆలోచనలు అంతంకావడం లేదు. చెట్టు మీదుండి కాకిరెట్ట నెత్తిమీద పడింది. ఆలోచనలు చెదిరినై—

"ఛీ! పాడు-" అని నీరసంగా అని అంతకన్నా నీరసంగా కూచున్న చోటు నుంచి లేచింది. పైట చెంగుతో కాకిరెట్టను తుడుచుకుంది ఆ మాత్రానికే తన చీర మాసిపోదని తెలుసు.

ఎదురుగా వున్న ఆస్పత్రి వేపు నడిచింది.

ఆ సమయంలో డాక్టర్లుండరని తెలియనిది కాదు. తనకు మందూ మాకూ అవసరమైనా అవి తన బతుక్కి జాలిపడవనీ తెలుసు. అయినా చాలా వాటికి అనువైనవి ఆస్పత్రులని కొద్ది రోజుల క్రితమే తెలుసుకుంది. ఈ ఆస్పత్రుల చుట్టూ నివాసం చేసే జనం స్వార్థంతోనో లేక మరొందుకో తనలాంటి వాళ్ళకి సాయపడతారని ఆమె నమ్మకం.

ఆమె విశాలమైన లాన్ల మధ్య నల్లరాతి తాజమహల్లా కనిపించే ఆ ఆస్పత్రి

గాథావళి:

కవరులో మంత్రిమండలి

భారత దేశానికి స్వాతంత్ర్యం లభించే వేళ నిర్ణయమైపోయింది. ఆ శుభ ఘడియ దగ్గరపడుతున్నకొద్దీ నాయకులు, ప్రజలు అందరూ ఆనందోత్సాహాలతో ఉక్కిరిబిక్కిరి అయిపోతున్నారు. లార్డ్ మౌంట్ బాటన్‌ను స్వతంత్ర భారత దేశానికి ప్రథమ గవర్నర్ జనరల్‌గా ఉండవలసిందని నాయకులు అంతకుముందే నిర్ణయించారు. ఈ విషయం లాంఛనప్రాయంగా మౌంట్ బాటన్‌కు తెలపడానికి, ఆయనకు కేంద్ర మంత్రివర్గ సభ్యుల జాబితాను అందజేయడానికి రాజేంద్ర ప్రసాద్, పండిట్ నెహ్రూలు వైస్రాయ్ భవనం చేరుకున్నారు. ఆనందోద్రేకంలో రాజేంద్రప్రసాద్ తను మాట్లాడ దలచుకున్నదంతా మర్చిపోయారు. మౌంట్ బాటన్‌ను సమీపించి, ఎలాగో అతి కష్టంమీద "మీరు మా ప్రథమ గవర్నర్ జనరల్‌గా ఉండడానికి దయచేసి అంగీకరించండి. అది మా కెంతో గౌరవంగా భావిస్తున్నాము" అని మాత్రం అనగలిగారు. మౌంట్ బాటన్ కరచాలనం చేస్తూ "అది నాకూ ఒక గొప్ప గౌరవంగా భావిస్తున్నాను. భగవంతుడి దయవల్ల, నా కర్తవ్యాన్ని శక్తివంచన లేకుండా నిర్వర్తిస్తా"నని జవాబు చెప్పారు. వెంటనే నెహ్రూజీ తను తెచ్చిన కవరును [illegible] ఆయనకు అందజేశారు. మంత్రివర్గ సభ్యుల పేర్లను ప్రకటించడానికి, మౌంట్ బాటన్ కవరు తెరిచేసరికి అందులో ఏమీ లేదు. ఖాళీగా ఉన్న ఆ కవరును చూసేసరికి అందరూ తెల్లబోయారు. అసలు విషయం ఏమిటంటే, ఆ రోజు హడావిడిలో ఆ జాబితానే కవరులో పెట్టడం మరచిపోయారట నెహ్రూజీ. ఈ సంఘటనను రాజేంద్రప్రసాద్ తరచు చెప్తూ ఆనందిస్తూ ఉండేవారట.

బి. బి. ఆర్. కృష్ణమూర్తి

దగ్గరకు వచ్చింది. దాని ఎదర గేటు బిగించి వుంది.

ఆమె రెండు చేతులతో ఆ ఇనప చువ్వలను పట్టుకొని మోయలేని భారాన్నంతా గేటు మీద మోపింది. తల ముందుకు వంచి లోనికి చూసింది.

పక్కనున్న గేటతను "ఎవరు కావాలి" అని అడిగేడు.

ఆమె వేలితో లోపలి ఓ యిల్లు చూపి, "బాబుగారు! ఆ యింటి కెళ్ళాలి..." అంది. ఆ తర్వాత అనుమానంగా ఓ క్షణం నిలిచి లోనికి వెళ్ళనిచ్చేడు.

అవి అగ్గిపెట్టెల్లా యిరుకుగా వున్న చిన్న బంగళా పెంకుటిళ్ళు. ఆ యింటి చిన్న వరండాలు చెక్కల కటకటాలా వున్నాయి. ఆ కటకటాలకున్న తలుపు తెరుచుకుంది. అక్కడ మెట్లపైనను దాటిన ఒకామె పడక కుర్చీలో జేరగిలబడి వుంది. ఆమె మధ్యాహ్న సమయంలో కాలం ఎలా వెళ్ళబుచ్చాలో తెలియక గేటువేపు, గేటు అవతల రోడ్డువేపు చూస్తోంది.

ఆమె సుబ్బులును చూసింది. సుబ్బులు ఆమెకు కొత్తేమీ కాదు. చాలం రోజుల నుంచి ఆమె వద్దకు సుబ్బులు వచ్చి పోతూనే వుంది. రోజులో ఏ కొద్ది ఖాళీ దొరికినా ఆమెను కలుసుకోడానికి వచ్చేది. చాలం నుంచి ఎదురు తెన్నులు చూస్తున్న మనిషి యింకా ఎందుకు రాలేదో తెలియక సుబ్బులుకు దిగులేసింది.

"కలిగున్న బాబులకు ఎన్ని పనులో ఎప్పుడొస్తాడో ఏదో మరి—" అని నిస్పృహపడింది. అతను వస్తేగాని ఓ నిర్ణయానికి రాదు. తన బిడ్డ, కేవలం రెండునెల్ల పొట్టపోషణకి, హామీదొరకదు

ఇంటావిడ అడుగు చప్పుడు విని సుబ్బుల్ని కూర్చోమంది.

సుబ్బులు అరుగుమీద చతికిలబడ్డది. అరటి గొందల్లా లావుగా నీరు పట్టిన ఆమె కాళ్ళను కనిపించకుండా తన చీరను కిందికి లాక్కుంది. సుబ్బులును పైనుంచి కిందికి ఓసారి చూసి ఆ యింటావిడ "వంట్లో ఎలా వుంది సుబ్బులూ—" అంది.

ఆమె పలకరింపులోని ఆదరణకు కృతజ్ఞతగా సుబ్బులు ఓ చిరునవ్వు బలవంతంగా పెదాలమీదకు తెచ్చుకున్నా నీరు పట్టిన ఆమె కాళ్ళను దాచలేకపోయినందుకు తన చినిగిన చీరమీద చిరాకు వేసింది.

"ఆయనగారు చెప్పి పెట్టున్నారట వంద రూపాయలకు భావించమని ఉత్తరం రాశారు" అంది ఆమె.

సుబ్బులు కళ్ళు క్షణంలో మెరిశాయి. అవి ఆరిపోయే ముందు గుప్పున వెలిగే దీపంలా కాంతిని పుంజుకున్నాయి. అంతకు ముందు బలవంతంగా తెచ్చుకున్న ఆ చిరునవ్వు ఒక్కసారిగా మారి ఆనందంతో ఆమె పెదవులను ముడులు విప్పింది.

"వంద రూపాయలకు ఒప్పుకున్నారా అమ్మగారూ—నిజంగానేనా—" అంటూ ఆత్రుతతో అడిగింది.

సుబ్బులు ఆత్రుతను చూసి ఆమె "యిక అచ్చిపుచ్చుకునే సంగతులు మీరే చూసుకోండి; నేను చెయ్యాల్సింది చేశాను." అంది.

"అదేటమ్మగారు! బాబుగారికి యిచ్చి పుచ్చుకునే సంగతులు మమ్మల్నే సూసుకోమంటున్నారు గాని నాకేం తెలుద్ది. కన్నాక బిడ్డను మీ చేతుల్లో పెడతాను. ఆ సంగతులన్నీ మీరే సూసుకొని ఆ వంద నాకిప్పించండి అంతేచాలు. మీ ఋణం తీర్చుకోలేను—" అంది.

సుబ్బుల్నన్న దానికి ఆమె ఔనని గాని కాదని గాని సమాధానం చెప్పలేదు. ఓ క్షణం అలానే నేలవేపు చూసి "సరే రేపు యిదే టైముకి రా." అంది.

సుబ్బులు తిరిగి గేటుదాటి వచ్చేటప్పటికి కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి. కడుపు బిడ్డను నమ్ముకునే గతి పట్టించిన మనసులో తాను కుమిలిపోయింది. ఒక్కసారిగా ఆపుకోలేని దుఃఖం పెల్లుబికి వచ్చింది. పైట చెంగుతో కళ్ళొత్తుకుంది.

ఆమె గేటు [illegible] ఆగాధం లోకి చేసినట్లు తెరలుతెరలుగా ముందుకు వేసింది. ఆమె కళ్ళల్లోని కన్నీటిధార [illegible] కనిపించలేదు. [illegible] నిలువునా [illegible] పోయింది. తిరిగి [illegible] ఎక్కడి [illegible] అనిపించలేదు.

[illegible] నిప్పులా [illegible] వుంది.

ఈ వంతలో యింటికి వెళ్ళితే తను తిరిగి రాగలననే నమ్మకం లేదు. తనేగాని తిరిగి రాకపోతే రోజూ పోసే పదిబిందెల నీళ్ళు [illegible]పోతే ఆ మూడు యిళ్ళల్లో గుడిసె కూడా అని [illegible] అక్కడే ఆగిపోయింది.

సుబ్బులు తన జానెడు పొట్టకోసం చెక్కలు ముక్కలు చేసుకుంటుంది. అయినా నోటికి, చేతికి అందకుండా వుంది. ఆమె ప్లీడరుగారింట్లో నెలకు పది రూపా

యల జీతానికి, ఓ పూట భోజనానికి యింటి చాకిరీ చేస్తోంది. రెండో పూట గడిచే యెత్తులేక సాయంత్రాలు బిందెకు ఐదు పైసలు వంతున సోడా షాపులకు నీళ్ళు చేరవేస్తుంది. తను చేరవేసే పది బిందెలకు వచ్చే ఆ అర్ధరూపాయి ఆ పూట బియ్యానికే సరిపోదు. అయినా వేరే గత్యంతరం లేదు. అసలు లేని దానికంటె ఆ అర్ధే చాలని సుబ్బులు మోయలేకున్నా నీళ్ళు మోస్తుంది, యింటి చాకిరీ చేయలేకున్నా చేస్తుంది,

సుబ్బులు జీవితంలో మాత్రం ఎన్ని మధురక్షణాలు లేవు - ఆమె సత్యాన్ని తప్ప మరొకడిని ఒప్పుకోనని కరాఖండిగా చెప్పేసింది. ఆ సత్యంతోనే పట్నానికి లేచి వచ్చేసింది. ఆ వచ్చిన కొత్తలోనే ఎన్నడూ చవిచూడని అనుభవాలతో ఉక్కిరిబిక్కిరైంది. అతని అండ చూసుకుని ఎన్నో ఊహాసౌధాలను నిర్మించుకుంది. యిద్దరు బిడ్డలు కలిగేటప్పటికి జీవితం మీద ఎక్కడలేని ఆశ కలిగింది. ఎదుగుతున్న బిడ్డల్ని చూసి మురిసిపోయింది. ముందు చూపు అవసరం అనుకొంది. తన సంసారం కూడా అందరి సంసారాల్లా పైకి రావాలని కోరుకుంది. తన బిడ్డలు కూడా వాళ్ళ తండ్రి, తాతల్లా

ఉచితము! ఉచితము!

తెల్ల మచ్చలు

అన్నిరకాల మచ్చలను, ఎటువరంగును మా ప్రఖ్యాతమందు అయిదు రోజులలో మాన్పును. త్వరలోనే చర్మము మామూలు రంగు పొందును. ప్రచార నిమిత్తము ఒక సీసా మందు ఉచితంగా పంపబడును. వెంటనే వ్రాయండి.

వివరాలకు :

BHARAT AYURVEDASHRAM(M)
Post Katri Sarai (Gaya)

దీర్ఘ వ్యాధులకు ఉత్తమ సిద్ధ వైద్యం!

హస్తప్రయోగం, అంగము చిన్నదై అవసర కాలమందు అసంతృప్తి, శుక్లనష్టము, నపుంసకత్వము, హెర్నియా, చర్మవ్యాధులు, పోస్టు ద్వారా కూడా వైద్యంచేయబడును. వరిబీజము(బుడ్డ), మూత్ర వ్యాధులు ఆపరేషన్ లేకుండ. రండి.

డా॥ దేవర, ఫోన్ 551,
మార్వాడి గుడి వద్ద, తెనాలి.
బ్రాంచి: 9-డి, శివాజీ స్ట్రీట్, మద్రాసు-17.

ఋతుగానం

బిట్టబిగిసి తన్ను విడదీయలేరన్న
బిగువువీడి పుడమి బీటువారె
పగలగొట్టగలుగు బ్రహ్మాండమైన ఈ
గ్రీష్మఋతువుకేమి లెక్కగనుక!

కలిమిలేములెన్న కావడికుండలు
వచ్చిపోవుచుండు వానతెరలు
నిన్నగాక మొన్న నిట్టింకి నిట్టూర్చ
నేళ్ళుముంచె నేళ్ళ కోళ్ళుపోళ్ళు.

విట్టవీగునేళ్ళ బిట్టటి విరిగెను
విరహిజనులగుండె బెదురుపుట్టె
అరుల పరువు విఋవ సరిగిరి సర
వరుల్

శారదముల దినె చకోరకములు
హిహిహి హుహుహు యనగ
హేమంత మరుదెంచె
పొంచియున్నమరుడు పూవుబూన్చె
బ్రతుకు బరువు దెలిసె వయసు
జెల్లినవారి
కహరహమ్ము కార్శ్యమందె, డిందె
పూవులాకులెండి పుడమిని వ్రాలంగ
గదిని గదుము మదను డదరజెంద
ఇంటనున్న ప్రక్క లీవలికరుదేర
శిశిరమయ్యె పెద్దచిక్కు ప్రజకు.
కోకిలమ్మ కొసరికొసరి కో యని
బిల్వ
చెలగియలులు రొదలుసలుపుచుండ
రామచిలుక రామరామా యసంగ నా
మాధవుండు తరలె మహిని దనుప.

-మల్లాది శివరామశాస్త్రి

కూలిపని చేసి ఎక్కడున్నావే గొంగళి అంటే వేసినచోటే అన్నట్టు ఆ పేదరికంలోనే, ఆ అజ్ఞానంలోనే ఉండకుండా చదివి, ఉద్యోగం చేసి, మనుషుల్లా నాల్గు కాలాలపాటు బతకాలని కోరుకుంది.

ఆమె అనుకున్న ప్రకారం పెద్దోణ్ణి ఆరోయేట బడిలో చేర్పించింది. వాడు రెండో తరగతికి వచ్చాడు. చిన్నోణ్ణికూడా బడిలో చేర్పించాలనుకుంది. కాని సత్యాన్ని ఎన్నిసార్లు పోరినా, యిదిగో ఈ రోజు, రేపు అంటూ జాలాం జూలాం చేసేశాడు. చివరకు చేర్పించనేలేదు.

సుబ్బులుకు మాత్రం ఏం తెలుసు - యింతలో ఇంత జరుగుతుందని. అతడికి జ్వరం వచ్చిందనుకుంది. సత్యం అదే తగ్గిపోద్ది అన్నాడు. వారం గడచాకగాని డాక్టర్ అవసరం అన్నసంగతి తెలియలేదు. డాక్టరు డబుల్ న్యూమోనియా అన్నాడు. అప్పటికే అదిసీరియస్ కేస్ అని చెప్పాడు. ఆ రాత్రే సత్యం సుబ్బులుకు దూరమైపోయాడు.

సుబ్బులు ఏడ్చింది.

ఏడ్చి ఏడ్చి గత్యంతరం లేక గుండె రాయి చేసుకుంది.

అన్నీ తన కళ్ళముందే జరిగినా ఎందుకో సత్యం చనిపోయాడని ఆమెకింకా నమ్మకం కుదరడంలేదు. అతడు బతికున్నట్టే కలలు కంటుంది. ఆరు నెలలు గడిచినా అతని ధ్యాస పోనేలేదు. అతను నందలపాగ గుడ్డబనీను తొడుక్కుని మోకాళ్ళపైకి బిగుతుగా పంచె కట్టుకుని పిటపిటలాడే కండరాలతో పొట్టిగా గుమ్మటంలా నడిచే అతనిరూపం ఎప్పుడూ కళ్ళముందు కదలాడుతుంటుంది. తాను వడ్లమిల్లు నుంచి నెత్తినిండా, ఒంటినిండా దూగరతో వచ్చి వాకిట్లో నిలబడి సుబ్బులును పిలిచే పిలుపే ఆమె చెవుల్లో మారుమోగుతుంటుంది. అలాంటప్పుడు క్షణకాలం మైమరచి, కల చెదిరి, కన్నీటిపొర అలుముకుంటుంది.

ఈ రోజెందుకో సత్యం నిముష నిముషానికీ గుర్తొస్తున్నాడు. తన మనసులోని ఆందోళన ఎవరికీ చెప్పుకునేదికాదు. ఎండ తీవ్రం తగ్గేవరకు తను ఆ రోడ్డు పక్క చెట్టునీడనే చతికిలబడింది. చెట్టు మీదుండి ఎండుటాకులు రాల్తున్నాయి. సుబ్బులు ఎండ తగ్గాక నేలను ఆనుకొని లేచి నెమ్మదిగా సోడా కొట్ల వేపు నడిచింది. ఆమె కొంత దూరం నడిచేవరకూ తన మక్కెలన్నీ పోట్లొస్తున్నట్టు తెలీలేదు. తనిక ఆ రోజు నీళ్ళు చేరవేయలేననుకుంది. ఆమె కిప్పుడు పూర్వంలా మనసులో భయంగాని, ఆందోళనగాని లేదు. బాలెంతగా రెండు నెలలు పొట్ట గడవడం యెలా అన్న సమస్య నేటితో పరిష్కారమైంది. మనసు తేలికైంది. వంద రూపాయల బేరంమీద కల్గిన నెమ్మది అది. ఆ తృప్తితోనే పస్తుండడం యిబ్బందనిపించలేదు. ఆకలి మరవగల ననుకుని యింటివేపు నడిచింది.

ఇంటికి చేరిన సుబ్బులు రేపు జరగబోయేదాని గురించి పిచ్చి పిచ్చిగా ఆలో

చించింది. తను చేసిన దానికి ఇరుగు పొరుగు ఎక్కడ కాకుల్లా పొడిచి అడి పోసుకుంటారో అని భయపడిపోయింది. ఎదర చస్తున్నా నోట్లో ఓ గుక్కెడు నీళ్లు పోయని ఈ లోకం నన్నేమనుకుంటే నాకేమి - యింతకంటే మరో గత్యంతరం లేదుమరి - అని తనను తాను సంబాళించు కుంది. ఎప్పటికీ ఈ ఆలోచనలు అంతం కాకపోయేసరికి తనను తాను తిట్టుకుని, బలవంతంగానైనా ఆలోచనలు మాను కోవాలని కళ్ళు మూసుకుని చాపమీద ఒరి గింది.

ఊరు చాలావరకు సద్దుమణిగింది.

చీకటితో కుస్తీ పట్టలేక ఆయాసంతో ఒదిగి ఒదిగి వెల్గుతోంది కోడిగుడ్డు దీపం. ఆరునెలల్రకితంబడిలో చేర్పించాలనుకున్న చిన్నోడు ఈ రోజు హోటల్ పనికి అలిసి గుమ్మం వద్ద నేలమీదపడి నిదురోతు న్నాడు. వాడికి నిండా ఆరేళ్ళు లేవు. హోటల్లో కప్పులు కడిగినందుకు వాడికి జీతం యివ్వకపోయినా తిండి పెడుతు న్నారు. అంతే చాలనుకుంది సుబ్బులు.

పెద్దోడు కూడా పనిలోంచి అప్పుడే వచ్చాడు. వాడు సైకిల్ షాపులో పని చేస్తు న్నాడు. పని కొత్త కాబట్టి నేర్చుకునే వరకు జీతం యివ్వనన్నాడు ఓనరు. కొడుకు తొందర్లో అందొస్తాడని సైకిల్ షాపులోనే కుదిర్చింది.

సుబ్బులు ఈ రోజు చాపమీద పడుకుని బాధతో ఆయాసపడుతోంది. ఆమె అలా మూలుగుతుంటే పెద్దోడికి ఏమిటో గాబరాగా వుంది తండ్రి పోయినప్పటి నుంచీ వాడి గుండెల్లో మిగిలింది కూడా గాబరాయేగా.

చిన్నోణ్ణి గోనెమీద పడుకోబెట్టమంది సుబ్బులు. తమ్ముణ్ణి లేవదీయగల బలం వాడిలో లేదు. తమ్ముడికన్న రెండేళ్ళే పెద్దవాడు. రోజూ వాడిని తన తల్లే లేవ దీసేది—కాని ఈ రోజు ఆ పని తనకు చెబుతోంది. అతని గుండెల్లో గాబరా మరీ ఎక్కువైంది.

నేలమీద గోనెపరచి, చిన్నోణ్ణి ఎత్త లేక వాణ్ణి గోనెమీదకు లాగి పడుకో బెట్టాడు. కాని తన చూపంతా తల్లిమీదనే వుంది.

ఆయాసపడుతూ "పెద్దోడా—" అని అరిచింది సుబ్బులు. వాడు మరీ గాబరా పడుతూ తల్లివద్దకు వెళ్ళాడు.

"నర్సమ్మత్తని పిల్చుకురా" అంది.

నర్సమ్మత్త యిల్లు అలా పడమరగా ఆ పేటకు ఓ ఫర్లాంగు దూరంలో వుంది. అది అందరూ నిదురపోయే సమయం కాబట్టి అటుకేసి ఆ చీకట్లో వెళ్ళాలంటే వాడికి భయం భయంగా వుంది అయినా వాడి మనసుకు మొండి ధైర్యం వచ్చి ఒక్కసారి అక్కడనుంచి పరుగుతీశాడు.

నర్సమ్మకు కావలసిన మనిషి సుబ్బులు బంధువు. ఆమె వచ్చేసరికి నేలమీద పడు కున్న సుబ్బులు ఆయాసంతో మూల్గు తోంది. సుబ్బులు ప్రసవం కాబోతుందని గ్రహించి వీధి చివరకుపోయి ఎరుక లమ్మితో తిరిగి వచ్చింది.

ఆ యెరుకలమ్మి కొన్ని దశాబ్దాలుగా అక్కడి వాళ్ళకు పురుడుపోస్తూనే వుంది. అక్కడి పేదవాళ్ళందరికీ ఆమెది చల్లని చేయని మంచి నమ్మకం. నిజానికి ఆ చేతులేగాని ప్రత్యేకించి చూస్తే ఏ మొగా డివో అన్నట్టు మొరటుగా వుంటాయి. అయినా కదలిక మాత్రం మృదుత్వంకలిగి గొప్ప ఆదరణ కలిగిస్తాయి. ఆమె యింత కాలంనుంచి పురుళ్ళు పోస్తున్నా తన గుడిసె గుడిసెలానే వుంది. తను తనలానే వుంది.

ఆమె సుబ్బులు వద్దకు వెళ్ళి చూసింది. వెంటనే నర్సమ్మవేపు తిరిగి 'అమ్మాయికి పురుడొచ్చేసింది' అని నేలమీద పడి వున్న బిడ్డను చేతుల్లోకి తీసుకుంది.

మైకంలో వున్న సుబ్బులుకు ఆ మాట లీలగా వినిపించింది. తను లేచి కూచుని బిడ్డను చూసుకోవాలనుకుంది. కాని తన కాళ్ళూ చేతులూ యింకా తన స్వాధీనం లోకి రాకపోవడంచేత నెమ్మదిగా కళ్ళు విప్పి చూసింది. ఆ గుడ్డి వెలుగులో ఆమె కళ్ళకు ఎదురుగ ఎరుకులమ్మి ఆమె చేతిలో పసిబిడ్డ, పసిబిడ్డను పరీక్షగా చూస్తున్న నర్సమ్మ మసక మసకగా కన్పించారు. ఎరుకులమ్మి బిడ్డను దీపం వద్దకు తీసుకెళ్ళింది. నర్సమ్మ కూడా ఆమె వెనకాలే దీపం వద్దకు నడిచింది.

"నా బిడ్డ నొకసారి చూడనివ్వండి." అంది సుబ్బులు. దానికి నర్సమ్మగాని, ఎరుకలమ్మిగాని సమాధానమివ్వలేదు, ఆ రక్తపుమడుగు నుంచి పక్కకు తొలగి ఆత్రుతతో లేచి కూచుంది.

"ఏదీ.... ఏ బిడ్డ పుట్టింది—" అని తిరిగి అడిగింది.

ప్రతి తల్లీ తన బిడ్డను మొదటిసారిగా చూసుకొనే ఆరాటమే అదని ఎరుకు లమ్మికి అనుభవం బట్టి తెలుసు. అయినా ఆమె మౌనం వహించింది.

"ఏ బిడ్డయితే యేంటిలే దిక్కుమాలిన దానివి, కంటే మాత్రం పెంచొద్దా-యిసారం పడకు" అని సానుభూతిగా అంది నర్సమ్మ.

కాని నరసమ్మకుగాని, మరెవ్వరిగ్గాని ఏం తెలుసు- ఆ బిడ్డ ఖరీదు వంద రూపా యలని, రెండు నెలల జీవనాధారమని.

తన పుట్టిన బిడ్డ చనిపోయిందనే సంగతి తెలియగనే సుబ్బులు చేతికి ఎవరో వంద రూపాయల నోటు అందిస్తుండగా సుడిగాలి లాక్కుపోయినట్టు, అది గాలిలో రెప రెపలాడుతుండగా కాకులూ, గద్దలూ, రాబందులూ ఎగబడి ఏదో పొట్లం అను కుని దాన్ని కాళ్ళతో తన్ని గోళ్ళతో చీల్చేసినట్టు పరిపరి విధాల అనిపించింది.

సుబ్బులుకు ఎదురుగావున్న గుడ్డిదీపం మసక మసకగా కనిపించి చీకటైపోయింది. మరుక్షణంలోనే నిలువుచూపుపడ్డ సుబ్బులు కాళ్ళూ, చేతులూ వొంకర్లు పోయినవి. ఆమె గింజుకుంటూ నేలమీదకు వొరిగి పోయింది.

"అయ్యో! అమ్మాయికి గురక వాతం వచ్చింది" అంది కంగారుపడుతూ ఎరుకలమ్మి. ★